

SVAKODNEVNI ŽIVOT I NASTAMBE STARIH ILIRA

Iliri su se bavili poljodjelstvom i stočarstvom. Na bračkim su pašnjacima uzgajali pretežito ovce i koze, ponegdje svinje i goveda. Ipak, ovčarstvo je bilo najbolje razvijeno. Ovce su priskrblyivale mlijeko, od kojega su Iliri znali napraviti sir, zatim meso i vunu.

Što se poljodjelstva tiče, Iliri uzgajali su pšenicu, ječam, proso i neke mahunarke: grašak, leću i bob, te masline i vinovu lozu koje su najvjerojatnije Grci donijeli na otok.

Na temelju etnografskoga materijala pronađenoga na otoku, arheolozi zaključuju da su Iliri živjeli u malim kamenim kućicama kružne ili kvadratične osnove. Kuće gotovo da i nisu imale prozora, tek mala vrata, zbog čuvanja topline u zimskim danima.

Kućice slična oblika i načina gradnje još se mogu vidjeti u bračkom krajoliku. Iako ne predstavljaju materijalno naslijeđe iz ilirskog razdoblja, njihova arhitektura i smještaj na bračkim prisojima predstavljaju duhovno naslijeđe (od predaka naslijeđena kultura življenja i umijeće građenja koji su se održali vjekovima)

ILIRI NA OTOKU BRAČU

ILIRSKE GROBNE GOMILE

Ilirski su grobovi prekriveni velikim kamenim gomilama. U velikim je gomilama obično i više grobova, jedan središnji i ostali kružno raspoređeni po rubu gomile. Pokojnik je u grob bio smješten u zgrčenom položaju, kao fetus u majčinoj utrobi. Prema nekim izvorima, veličina gomile svjedoči o ugledu pokojnika i o brojnosti roda ili plemena. Običaj je bio da uz grob pokojnika svaki član zajednice koji dođe na pogreb ostavi po jedan kamen, stoga neke gomile u promjeru imaju i više od 40 metara. Po ilirskom običaju žene su se pokapale s nakitom, a muškarci s oružjem. Gomile su postavljane na otvorenim predjelima, okrenute prema suncu. To su za Ilire bila pobožna mjesta na kojima su prinosili žrtve, održavali plemenske zborove, suđenja ili vraćanja.

ILIRSKE GRADINE

Brački su iliri (pleme Delmati) živjeli u utvrđenim naseljima na brdima i brežuljcima, izgrađenim u blizini trgovačkih putova. Naselja su osnivali uz izvore vode i uz rubove otočkih dolaca.

Izgrađivali su ih tehnikom suhozida, a pod grčkim utjecajem oko njih su gradili zidine od velikih kamenih blokova. Položaj većine gradina na otoku je sličan. Smještene su na srednje visokim i lako branjivim uzvisinama. Iliri su živjeli u većim ili manjim plemenskim skupinama koje su međusobno često ratovala. Gradine su stoga služile i kao granica između posjeda pojedinih plemena.

Fotomonografija iliri na otoku Braču je, iskrenom dječjom fotografijom ilustrirano, svjedočanstvo o tragovima tisućljetnoga života na Braču. Prapovijest otoka ispisana je kamenim gomilama koje su se našle pred fotografskim objektivima učenika OŠ Pučišća, a koje znanstvenici povezuju s bračkim ilirskim predcima. Najviše tragova o Ilirima može se pronaći u unutrašnjosti otoka. To su ponajprije hrpe nabacana kamena ispod kojih su Iliri pokapali svoje mrtve (grobne gomile), a zatim na ostatci obrambenih zidina koje su prastanovnicima Brača pružale utočišta od neprijateljskih napada.

Na Braču, otoku kamena, svaki kamen u krajoliku ima svoju svrhu i svoju priču. Zato treba pomnjivo promatrati, zamišljati i usvajati "kamene priče".

Iz tih priča može se očitati da je život u unutrašnjosti otoka, gotovo ne mijenjajući se, trajao do naših dana. Mijene su ubrzano započele prije pedesetak godina i značajno izmijenile krajolik Brača i bračke unutrašnjosti.

U želji da sve ne padne u potpuni mrak zaborava, nastala je ova knjiga.

